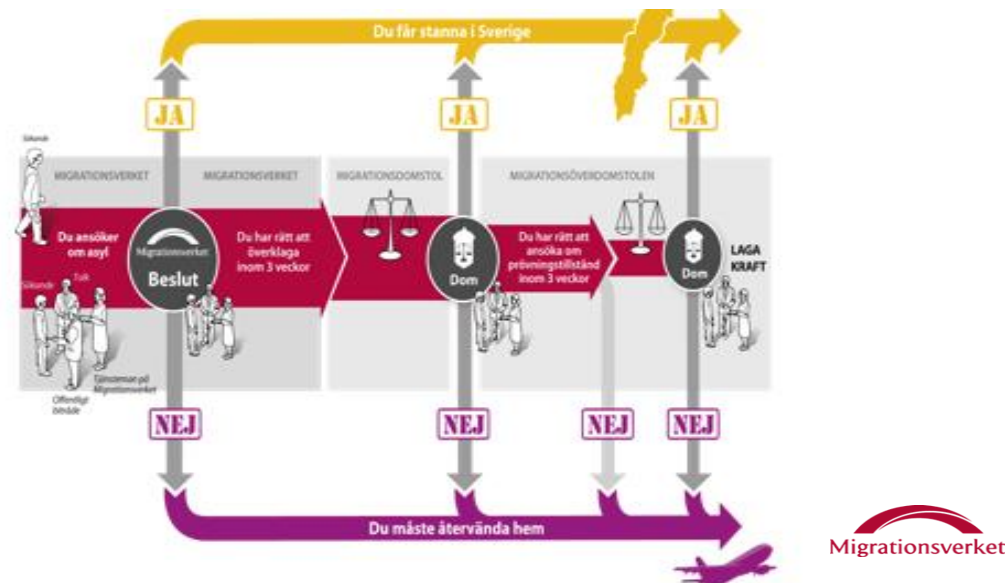

Asylprocessens påverkan på hälsan

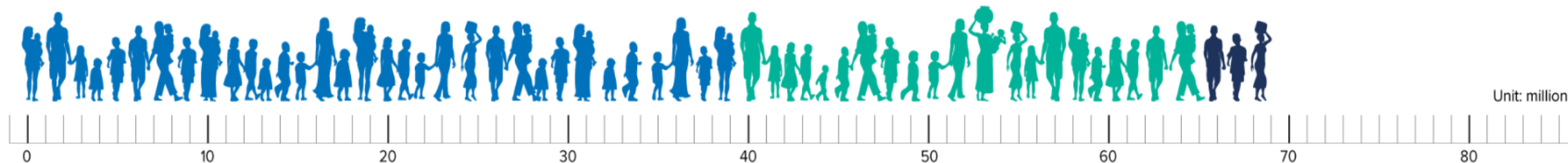
Anne Johansson Olsson, Sjuksköterska

Transkulturellt Centrum

Hösten 2018

68.5 million

forcibly displaced people worldwide

Internally Displaced People
40 million

Refugees
25.4 million

19.9 million under UNHCR mandate
 5.4 million Palestinian refugees registered by UNRWA

Asylum-seekers
3.1 million

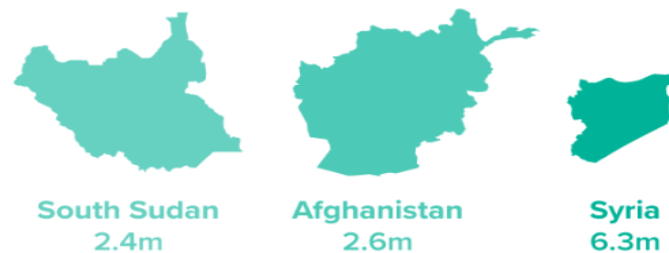
Where the world's displaced people are being hosted

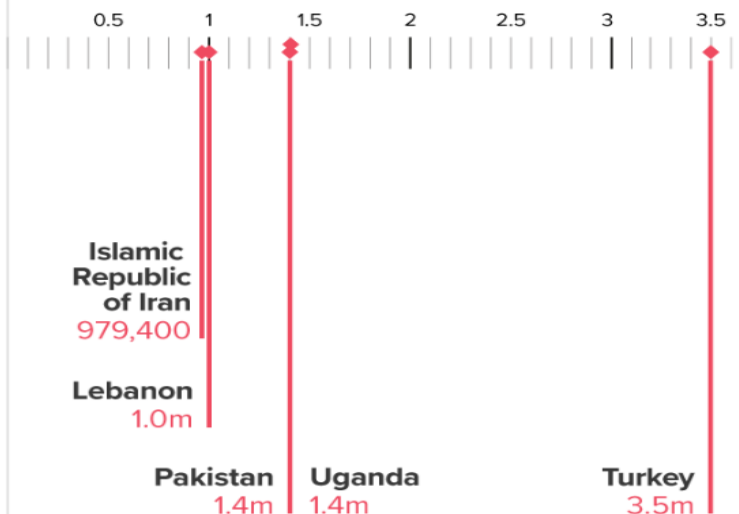
Europa 17%

85 per cent of the world's displaced people are in developing countries

57% of refugees worldwide came from three countries

Top refugee-hosting countries

Klimatförändringarna som orsak till flykt

År 2050 beräknar FN att 200 miljoner världsinvånare kan ha flyttat av klimatskäl. FN tvekar att börja använda begreppet klimatflykting och ge dessa människor flyktingstatus.

2017: Av de 18,8 miljoner människor som i 135 länder flydde inom sitt land på grund av katastrofer, flydde 8,6 miljoner på grund av översvämningar, 7,5 miljoner efter extrema oväder. (IDMC)

Planetens 7 procent rikaste orsakar 50 procent av världens alla koldioxidutsläpp, fyra av fem människor har aldrig suttit i ett flygplan.

Bangladesh står för 0,3 % av de utsläpp som påverkar klimatet men drabbas i ökad utsträckning.

Dagens Nyheter 23/7 2018, Magnus Linton. Referens till professor Ashley Dawson och hans bok "Extreme cities"

30/9 2018 "Havet kan driva två miljarder på flykt" Maria Gunther

Beskrivningar av migration och hälsa

UNHCR om syriers hälsa:
ledsenhet, sorg, rädsla,
oro, grubbel, hopplöshet
trötthet, oförklarade
kroppsliga symtom, sömn- och
aptitproblem tillbakadragande,
aggressivitet

Hassan, G Et al (2015). *Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians: A Review for Mental Health and Psychosocial Support staff working with Syrians Affected by Armed Conflict*. Geneva: UNHCR

Tillfällig flykt?

When the war started, I thought after a few months, it will be finished."

2010

Foto: Anne Johansson Olsson

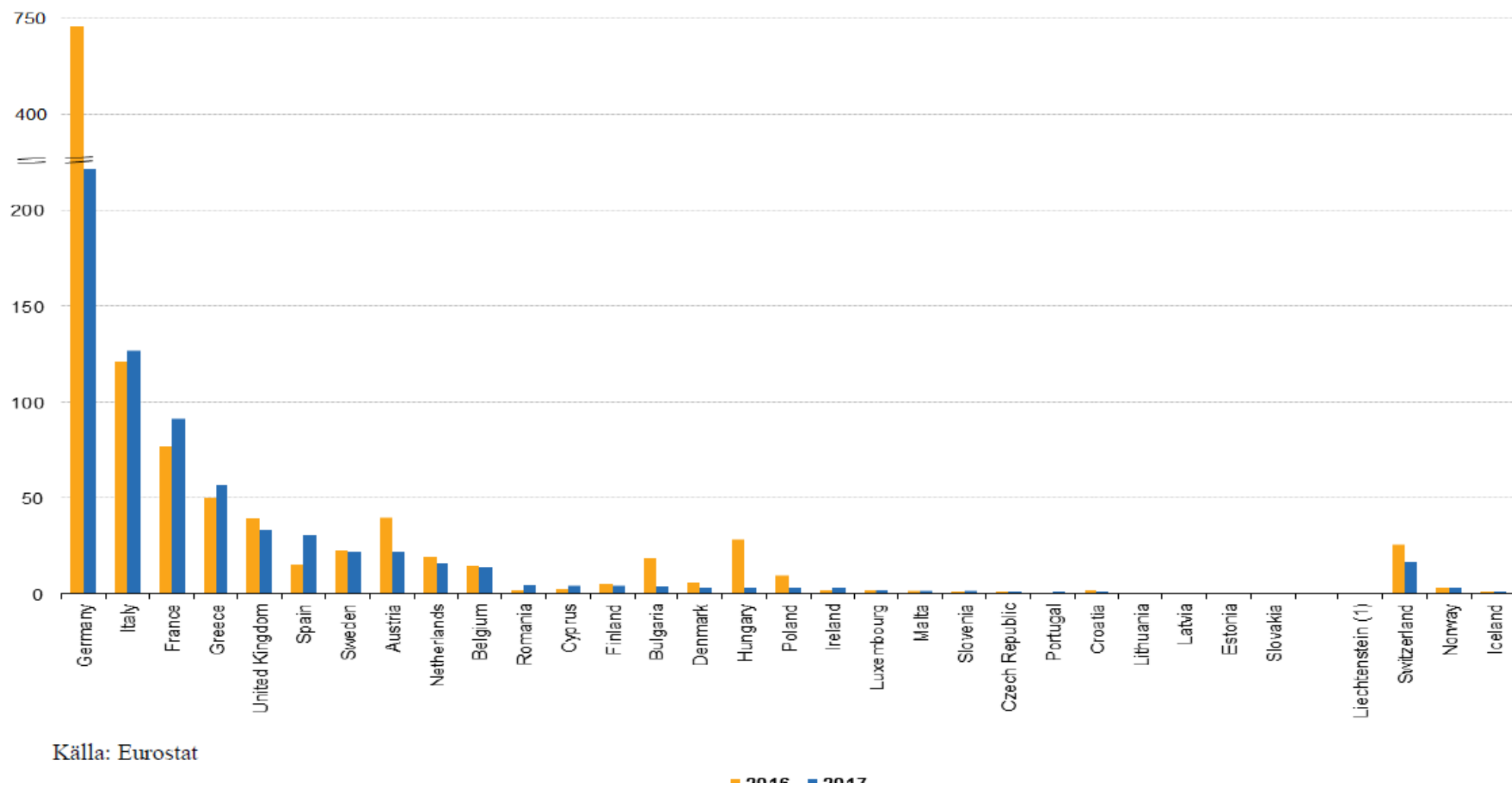
2014

Foto: UNWRA

2015

Asylansökningar inom EU+ 2016 (1 206 500)/2017 (650 000)

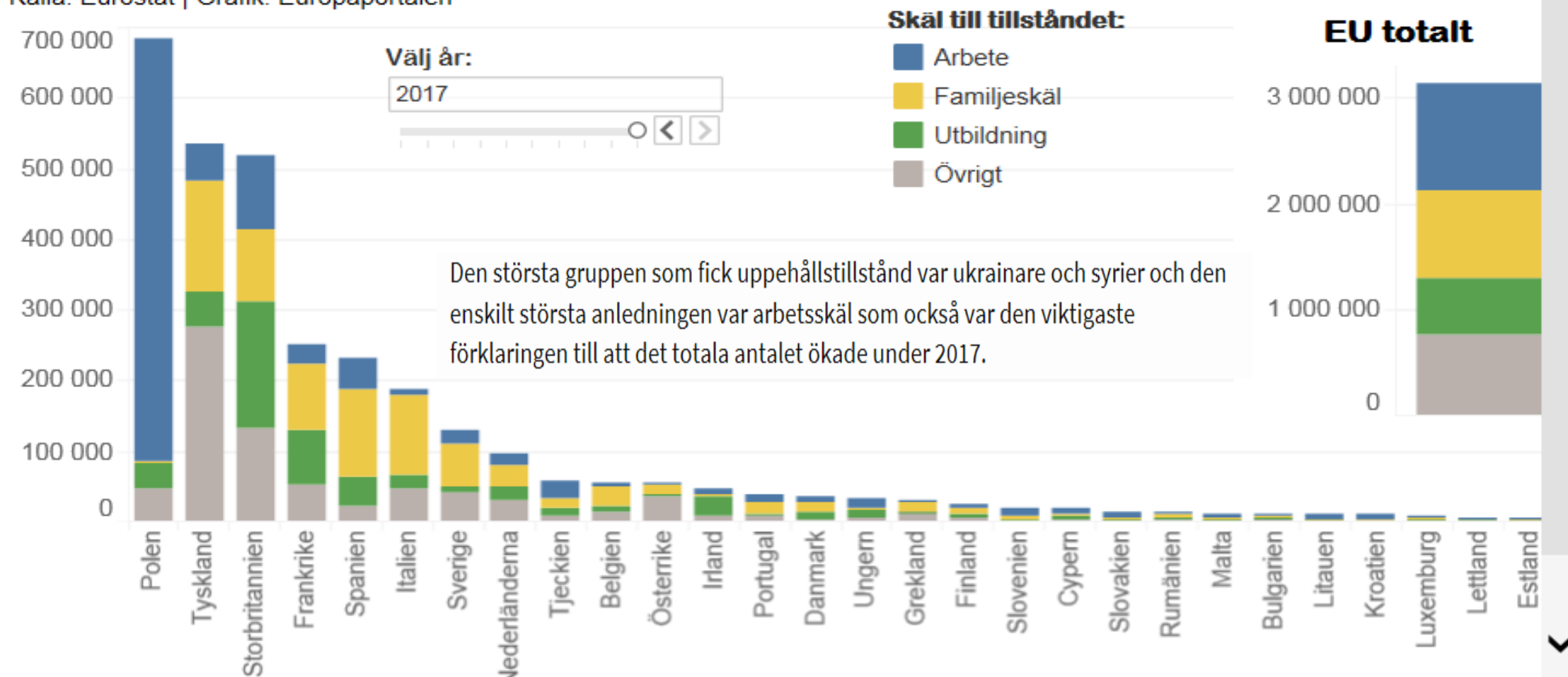

Källa: Eurostat

Beviljade uppehållstillstånd i EU-länder 2017

Staplarna visar hur många uppehållstillstånd som utfärdades i EU-länderna fördelat på skälet till beviljandet för valt år. För musen över grafiken för mer information.

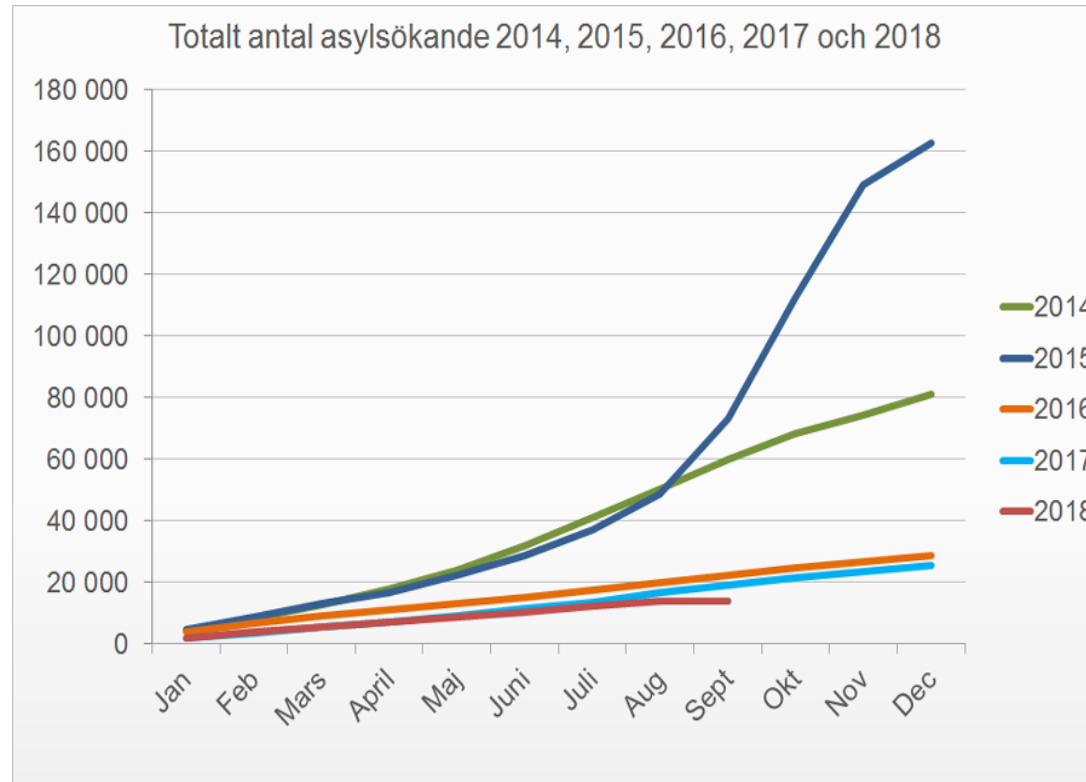
Källa: Eurostat | Grafik: Europaportalen

Över 3,1 miljoner nya uppehållstillstånd

Sett till befolkningens mängd gav Sverige efter Polen flest uppehållstillstånd.

Asylsökande då och nu

Hittills i år 18 003

Prognos 2018: 23 000

Asylsökande senaste 3 veckorna, 5 största medborgarskapen

Medborgarskap	v 42/ -18	v 43/ -18	v 44/ -18	Totalt
Syrien	60	40	43	143
Iran	39	30	34	103
Irak	28	35	25	88
Georgien	30	21	31	82
Eritrea	22	21	13	56

2015	antal barn	varav ensamkommande
	70 384	35 369
2017	8 507	1 336

Hittills i år 5358 barn varav 793 ensamkommande

Hälsans förutsättningar

1) I Ursprungslandet

En heterogen grupp
Kan komma från
länder/områden med en
tidigare välfungerande
sjukvård som förändrats över
tid.

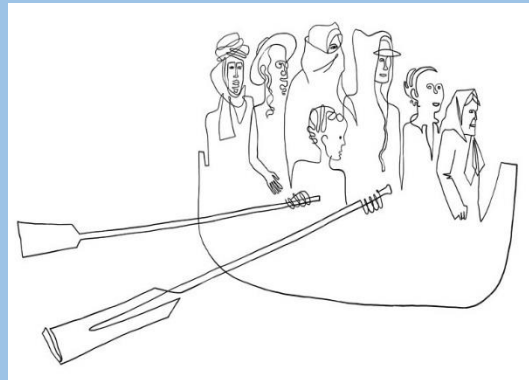
Kan komma från
länder/områden med lite
utvecklad sjukvård

Påverkar
sjukdomspanoramata

2) Under flykt

Nya trauman
Ingen eller bristande tillgång
till vård
Försämring av
sjukdomstillstånd.
Förvärvar nya sjukdomar

3) I Sverige

Lång väntetid
Osäkerhet, nytt land utan
socialt sammanhang
Begränsad tillgång till vård

Ovisshet och fruktan – betydelse för hälsan

- Lång väntan på besked om asyl

534 dagar som är dagens
genomsnittliga handläggningstid. (MIV)

Målsättning för nya asylärenden 3 månader. (MIV)

- Brister i mottagandet kan ha större betydelse för hälsan än de utmaningar, svårigheter och trauman som själva flykten inneburit
- Avslag på asylansökan största riskfaktorn för depression.

- Villkor som kan innebära en ökad risk för psykisk ohälsa och en generell negativ hälsoutveckling. Ohälsan ökar i relation till längden av asylprocessen.
- Naturliga källor till återhämtning utarmas när man inte har möjlighet att vistas inom ramen för sin familj/ i sitt sociala sammanhang.

Flyktingars hälsa:
Depression, ångest och lågt välbefinnande
Svagt socialt stöd
Stress efter migrationen ökar ohälsan
Speciellt utsatta är nyanlända kvinnor i medelåldern

Tinghög P, et al (2016) Nyanlända och asylsökande i Sverige. En studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor. Röda korsets högskola

Barnombudsmannen och svenska skolsköterskor: Största hälsoproblemet bland barn är psykisk ohälsa. Förvärras under vistelsen i Sverige är speciellt märkbar hos barn i asylprocess.

Fysiska problem avhjälpas snabbt men psykisk ohälsa förblir obehandlad.

Psykiskt lidande

- Sorg över att ha förlorat sitt hemland och nätverk. Att inte kunna använda sitt språk och att förlora sin identitet.
- Ilka över orättvisor och upplevelser av diskriminering i det nya landet
- Rädsla inför insikten om de faror som man utsatts för
- Skuld mot dem man lämnat kvar
- Hjälplöshet och vanmakt mot bakgrund av att inte längre ha kontroll över sitt liv
- Besvikelse och bitterhet inför det nya livets motgångar.

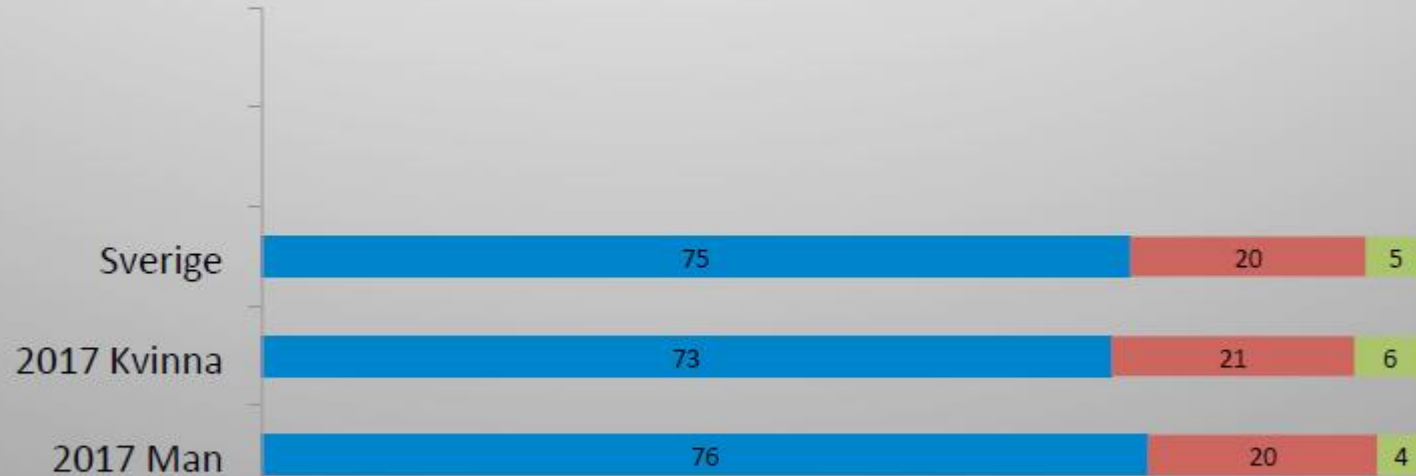
- De kraftfullaste riskfaktorerna för psykisk ohälsa är postmigrationsfaktorer
- Inte minst diskriminering, marginalisering, exkludering som påverkar både den psykiska hälsan och förmågan att finna sig till rätta i det nya landet.
- Återhämtning i sociala nätverk saknas.
- Hälsan får lägre prioritet då det gäller att klara vardagen
- Passivitet, minskad fysisk aktivitet tillgång till fettrik och sockerrik kost.
- Förtida dödlighet i åtgärdbara sjukdomar högre bland utlandsfödda tex. vad gäller hjärt- kärlsjukdom
-

De nya svenskarnas röst!

Blev du erbjuden en hälsoundersökning när du kom till Sverige?

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej

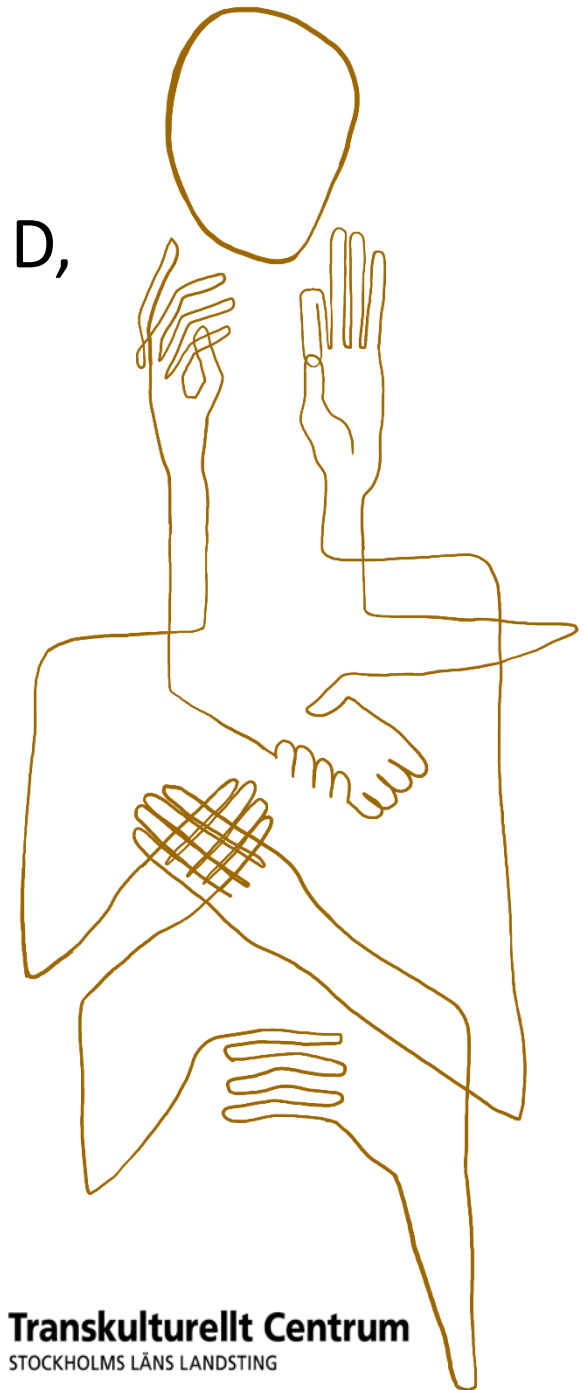
- *Från tillgänglig data förefaller inte bristande motivation bland asylsökande vara det stora problemet för att nå optimal täckningsgrad. De preliminära analyserna tyder på att personer från de länder som bidrar med flest asylsökande (Afghanistan, Syrien och Irak) i regel kommer till HU när de kallas./ 2017*

Hälsoundersökningar för asylsökande och nyanlända – vägen fram

Nyanländas beskrivning av ohälsa

- Diabetes, högt blodtryck, hepatit, malaria, brist på vitamin D, gula febern och skabb/hudproblem.
- Allvarliga sjukdomar beskrevs som obotliga och dödliga: cancer, hiv, tuberkulos.
- Svårt att prata om psykisk ohälsa samt smittsamma och obotliga sjukdomar, rädd för att bli utstött, utpekad, stigmatiserad, isolerad, hamna utanför gemenskapen.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)
ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Motion och hälsa

- Utlandsfödda rapporterar i större utsträckning en sämre självskattad hälsa jämfört med personer födda i Sverige.
- En större andel av personer födda utanför Europa uppger att de nästan aldrig motionerar jämfört med övriga.
- Född utanför Europa: mindre positiv till att diskutera levnadsvanor med vårdpersonal. Hälso- och sjukvårdsbarometern 2017
SKL
- Både omgivningens fysiska samt sociala miljö påverkar individers möjligheter att röra på sig
- Lägre tillit till sitt bostadsområde bland utrikes födda

Ny i och för vården

- Uppdämda vårdbehov
- Tiden under asyl kan innebära att vissa vårdbehov inte anses kunna tillgodoses.
- Asylsökande lägre vårdkonsumtion till exempel av psykiatrisk vård. Trauma
- Bristfälliga boendemiljöer, familjesituation försvårar vårdkontakter
- Svårt att förstå ett nytt sjukvårdssystem
- Osäkerhet om, när, var och hur man söker hjälp
- Hinder, fördröjningar, verkliga eller upplevda svårigheter med tillgänglighet till vård
- Asylsökande och nyanlända väljer bort kontakter med vården på grund av upplevda/reella långa väntetider och krångliga vägar för vårdkontakter, språkproblem o brist på tolk.(Förstudie F-kassan)

Nyanlända söker tandvård främst för akuta besvär. Att främst söka akut vård och tandvård minskar möjligheten att ta del av annan vård och förebyggande insatser.

Socialstyrelsen (2016) Hälsa- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända

Vårdens möte med asylsökande

- Svårt att möta förväntningar på att få träffa läkare och på att få recept liksom intyg.
- Svårt att förklara sambandet mellan psykisk ohälsa och somatiska besvär
- Ibland aggressiva – frustrerade asylsökande patienter
- Avsaknad av verktyg, kunskap och resurser gör det svårt att kunna ställa frågor om psykisk ohälsa.
- Rädsla att jobba med psykisk ohälsa hos dessa patienter. Kan ses som för komplexa fall

Gemensamma utmaningar

Vård ges inte på lika villkor

- hinder för patienten att nå vården
- patientgrupp med annat sökmönster
- problem med följsamhet

patienten har inte råd att lösa ut sin medicin

patienten förstår inte vikten av återbesök med uppföljning

- behov av flexibla mottagningstider och annat sätt att få kontakt än automatiska telefonväxlar

Socialstyrelsen (2016) Hälsa- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända

Nyanländas beskrivning av hälsans utmaningar

- familjesplittring
- dålig ekonomi
- trångboddhet
- avsaknad av arbete
- språksvårigheter

Nyanländas beskrivning av hälsofrämjande faktorer

- tryggheten i det nya landet
- arbete
- familjeåterförening
- bostad
- meningsfulla aktiviteter
- behärska språket

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)

ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Migration -Hälsorisker och Friskfaktorer

Vårdpersonal uttrycker oro för hälsoutvecklingen på längre sikt med en utmaning för hälso- och sjukvården.

Riskfaktorer anses vara:

**Svåra livsvillkor som
asylsökande, nyanländ och
papperslös.**

Friskfaktorer anses vara:

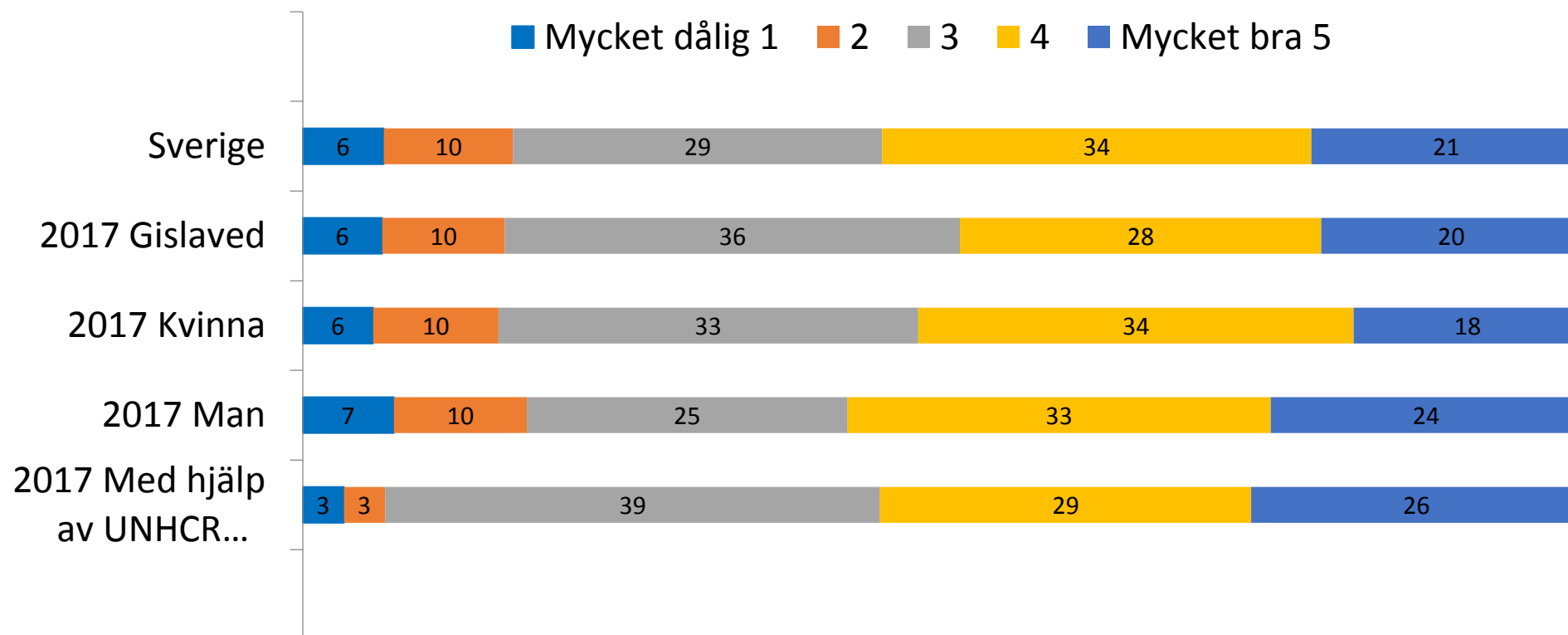
**Bra integrering
Sysselsättning
Boende
Familjeåterförening
Övriga förutsättningar i samhället
Förebyggande insatser och
preventivt folkhälsoarbete**

Socialstyrelsen (2016) Hälsa- och sjukvård och tandvård till
asylsökande och nyanlända. Slutrapport.

De nya svenskarnas röst !

Hur upplever du att din allmänna hälsa är?

Medelvärde 3,5

%
22

Människor som flytt

- En grupp med många friskfaktorer
- En grupp med många riskfaktorer som ackumuleras och förstärker varandra
- Locka till aktivitet och att vara ute, locka till inlärning av nya saker
- Se potentialen hos människor

Anna-Clara Hollander, psykolog, med.dr.
Medicinsk Vetenskap nr 1 2017

- Skapa miljöer och villkor som är stödjande
- Skapa trygghet, delaktighet och samvaro.

Fredrik Saboonchi , professor i Folkhälsovetenskap,
Röda Korsets Högskola
Medicinsk Vetenskap nr.1 2017

Flera råd från forskningen

- Fokusera på problem som har med postmigrationen att göra och inte enbart vad som hände i hemlandet och under flykt.
- Ge personcentrerad vård byggd på aktuella behov
- Lättillgänglig vård/stöd, erbjuden på ett kulturkänsligt sätt.
- Stärk förmågan till återhämtning och möjligheten till social inkludering

Bambuns lag:

Förmågan att resa sig efter svårigheter och trauma – resiliens

- Hjälp genom att lära känna din patient.
- Var nyfiken på ett respektfullt sätt.
- Sök tillsammans med patienten vägar till återhämtning
- Var själv en väg till återhämtning
- Förlora inte hoppet!

Tillfällig utlänningslag

20/7 2016 (retroaktivitet från 24/11 2015) till 19/7 2019

- Syftet med lagen är att begränsa antalet asylsökande
Antalet asylsökande sjönk innan lagen trädde i kraft på grund av ökade svårigheter att ta sig till norra Europa och Sverige och avtalet med Turkiet. (2015 160 000, 2016 under 30 000, 2017 sökte sig 3,4% av asylsökande i EU till Sverige.)
- Lagen skyddar inte rätten till familjeliv. Alternativt skyddsbehövande ges ingen möjlighet till familjeåterförening enbart de som fått flyktingstatus. Strider mot Europakonventionen som är införlivad i svensk lag. Denna värnar om rätten till privat och familjeliv. Ingen rätt till juridiskt ombud i familjeåterföreningsfall.
- Särskilt ömmande omständigheter för barn tillämpas mycket restriktiv.
- Ensamkommande som blivit 18 omfattas av den tillfälliga lagen trots att de lämnat in sin asylansökan före 24/11-15. Blivit "tillståndssökande" när de söker TUT för gymnasiestudier.

Psykosocial utsatthet ohälsa

- Psykisk ohälsa, svårt att tillgodogöra sig vård och behandling för tidigare trauman. Oro och stress på grund av TUT. Försämrade möjlighet till återhämtning. Åtgärderna har negativ inverkan på integrationen.
- Risk att nekas vård för behandling som bedöms vara livslång.
- Hårda krav på försörjning och tillräcklig bostad innebär ytterligare hinder för att kunna ta hit sin familj. Drabbar speciellt kvinnor som behöver längre tid för etablering och har svårighet att hitta arbete med tillräckligt god inkomst. Kvinnor som finns kvar i hemlandet eller på flykt med sina barn lever under stor utsatthet.
- Familjeåterförening enda säkra vägen att fly. Restriktioner innebär fler osäkra vägar för flykt. Idag reser färre över Medelhavet men fler omkommer.
- Allvarliga konsekvenser för svårt sjuka barn.
- Utan boenden, utan bidrag, utan tillgång till subventionerad vård om inte region/landsting fattat annat beslut.

Ett liv i Limbo om psykosocialt stöd till asylsökande i Skaraborg

- Viktigt att tidigt erbjuda psykosociala insatser för att förebygga och lindra och förbättra det psykiska välbefinnande
- Med relativt enkla insatser åstadkomma en positiv förändring i välbefinnandet hos dem som lever i en osäker och otrygg situation.

Screening för att identifiera depression, PTSD och självskattade stressreaktioner.

Stödsamtal

Psykologisk första hjälpen

Psykoedukation

Hälsoinformation

Stöd och hjälp med hänvisning till vården

Psykosociala aktiviteter

Kulturell briefing

Januari 2018

Manual för psykosocialt stöd till asylsökande

Med en interventionsmodell som syftar till att:

- *Att lindra psykisk ohälsa, förbättra möjligheten att fungera i vardagen och respektera värdigheten hos asylsökande med psykisk ohälsa*
- *Att tidigt upptäcka asylsökande i behov av psykiatrisk vård*
- *Att bedöma och identifiera psykisk ohälsa och psykosociala behov hos asylsökande och erbjuda lämpligt stöd för att främja deras psykosociala välmående*
- *Att erbjuda stöd till asylsökande för att öka deras copingförmåga, reducera riskfaktorer och minska stress och sårbarhet*
- *Att hjälpa asylsökande att identifiera sina egna förmågor som skyddar, stödjer och stärker dem (resiliens)*

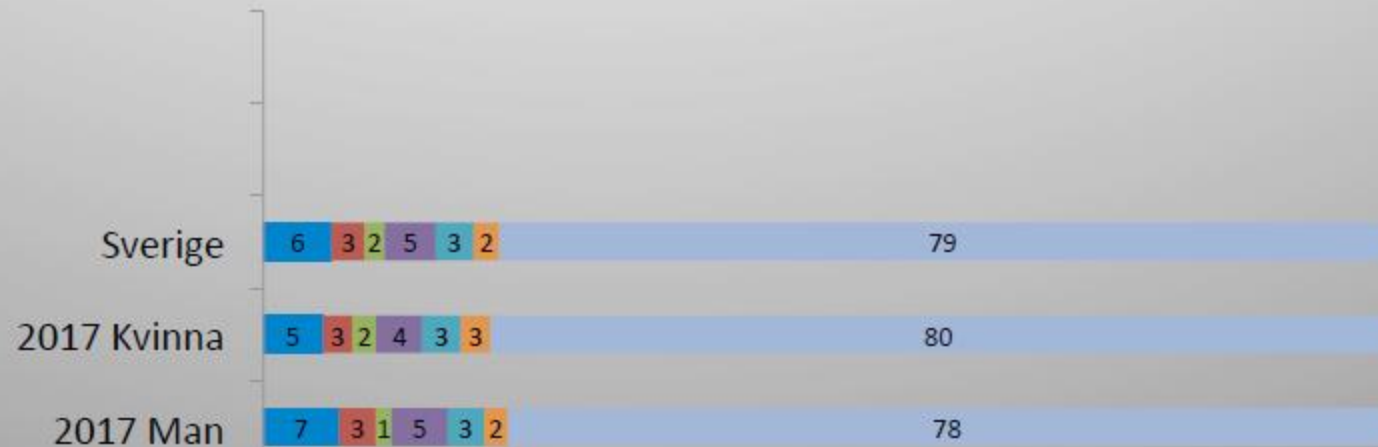

Bas 1166

De nya svenskarnas röst!

Hur viktig är gud i ditt liv?

■ Inte alls viktig 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ Mycket viktig 7

Medelvärde 6,2

%
46

”Förresten – den där fruktansvärda resan i gummibåten. Jag orkar tänka på den. Den är en viktig del av mitt liv, av mig. Den motiverar mig att fortsätta framåt”

Mohammed Alijichi

Dagens Nyheter 16 september 2018

”Vi kom inte hit för att få gratis pengar. Vi kom hit för att vi förlorat allt och för att vi ville fortsätta leva ett liv”

Mohammed Alijichi

Dagens Nyheter 16 september 2018